

Fris. 5. num. 49

1771

18

DE
DEPOSITO PECVNIAE
NUMERATAE QVA
TALIS.

DISSERTATIO INAUGVRALIS

QVAM
EXIGENTIBVS ACADEMIAE STATVTIS

PRO LOCO
PROFESSIONIS IVRIS ORDINARIAE

PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

PRAESES

WILHELMVS BERNHARDVS IESTER,

I. V. D; S. R. M. IN IVDICIO CRIMINALI CONSILIARIVS.

RESPONDENTIS OFFICIO SATISFACTVRVS EST
IUVENIS INGENIO ET VIRTUTE ORNATISSIMVS

ELIAS HENRICVS BÜTTNER, REG. BOR. I. V. C.

H. L. Q. S. D. V. APRIL. cIo Io CC LXXI.

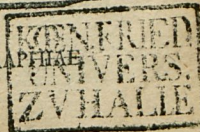
OPPONENTIVM SPARTAM ORNATVRI SVNT
IUVENES LECTISSIMI ET PRAESTANTISSIMI

GEORGIVS WILHELMVS SCHREIBER, REG. BOR. I. V. C.

IOANNES THEOPHILVS KELCH, REG. BOR. I. V. C. ET

IOANNES FRIDERICVS REHE, WELAW. BOR. I. V. C.

REGIOMONTI,
STANNO REGIAE AVLICAE ET ACADEMICAЕ TYPOGRAPHIAE

DEPOSITO RECOGNITAE

ATMERA FACOVA

1711

LIBRARIUS

EX LIBRIS

UNIVERSITATIS

DEPOSITO RECOGNITAE

ATMERA FACOVA

LIBRARIUS

EX LIBRIS

UNIVERSITATIS

DEPOSITO RECOGNITAE

ATMERA FACOVA

LIBRARIUS

EX LIBRIS

UNIVERSITATIS

AVGVSTISSIMO
SERENISSIMO ATQVE POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO II.
REGI PRVSSORVM,
MARCHIONI BRANDENBVRGICO,
S. R. I. ARCHICAMERARIO ET ELECTORI,
SVPREMO SILESIAE DVCI,
ETC. ETC. ETC.
PATRI PATRIAE CLEMENTISSIMO,
REGI AC DOMINO SVO,

has muneris academiei recens collati primitias,
iunctis gratibus deuotissimis, subiectissima
mente, manuque consecrat

WILHELM. BERNHARD. IESTER.

ANNO DOMINI
MDCCLXXII
FRIDERICUS II
REGI PRUSSORUM
MARCHIONI BRANDENBURGICO
SACRAE ARCHICAMERARII ET ELECTORIS
SACRISSE SACRILEGIAE DVCI
PATER PATRIAE CLEMENTISSIMO
REGI AC DOMINO SVO

Statuta Academica requirunt dissertationem publice ventilandam, ante quam mihi designato Professori Iuris inter Antecessores locus conceditur, suspenso interim iure quocunq̄ ex munere clementissime mihi demandato competente. Instat vero semestri, et quae mearum partium sunt, lectiones publicae, quam primum inchoandae sunt. Angusti temporis cancelli, quibus me circumscriptum sentio, impedimento fuere, materiae quam selegi, penitus expoliendae. Sed consultius duxi, in schediasmate subitaneo et intermistico pietatis monumentum ponere, quam ostentandae doctrinae occasionem anxie circumspicere. Meliora v. D. T. O. M. propediem spondeo.

A

§. I.

§. I.

DEPOSITVM est contractus realis, initus ob gratuitam custodiam rei traditae, ac pro lubitu tradentis restituendae.

§. 2.

Omnia, quae ad depositum spectant, requisita enumerare, superuacaneum esset. In primis quae omnibus contractibus communia sunt, et hic in censum veniunt. Deinde depositum est contractus realis. Contractus reales substantiam accipiunt ex traditione rei, quae ad finem, cur contrahatur, accommodata esse, et pro diuersitate ipsius conuentionis, mox ad bene placitum dantis, mox non nisi post lapsum determinati cuiusdam temporis restitui debet. Hinc ea tantummodo, quae differentiam specificam inter depositum, et caeteros contractus reales efficiunt, inuestiganda sunt, vt inoffenso pede in materia, quam selegi, progredi liceat. Requiritur vero

I.) Vt finis primarius huius conuentionis sit gratuita rei cuiusdam custodia, siue gratuita cura accipientis, vt res eius fidei commissa, salua sit. *L. 1. pr. D. depositi vel contra.* Non omne negotium cui custodiae praestandae obligatio cohaeret, depositi nomine insigniri potest. Principaliter id agi debet, vt res custodiat. Sic VLPIANVS in *L. 30. ad edictum: Mandatum quod custodiae legem habet*, a deposito disiungendum esse, sollicitè inculcat. *L. 1. §. 12. et 13. D. depositi vel contra.* Custodia denique, quae principaliter et per se intenditur, gratuita esse debet. *L. 1. §. 8. et 9. eod. m.*

II.) Ne-

II.) Necessè est, vt res deposita, ad libitum eius, qui illam tradidit, restitatur, et quidem illud ipsum, quod depositum est, restitui oportet. §. 3. *I. quibus modis re contrahitur.*

§. 3.

Omnia conuentionis momenta, vel ad essentiam eius, vel ad naturalia, vel ad accidentalia referenda esse, inter omnes constat. Eadem de deposito valent. Quae a me recensita sunt, essentiam deposito conciliant. Hinc nullo modo tolli et remoueri possunt. Quae praeter ea essentialibus iunguntur, ex. gr. vt res in specie restitatur, vt vsus rei depositae, depositario non competat, ad naturalia spectant, quae vt plurimum adsunt, quo minus remoueantur nihil obstat.

§. 4.

Mihi de pecuniae deposito differenti, neutiquam obuia est notio pecuniae generica, quam suppeditant PAVLVS, CELSVS, VLPIANVS, et HERMOGENIANVS; LL. 5. 88. 97. 178. 222. D. d. V. S. quippe cuius ambitus tam late patet, vt omnes res patrimonio nostro subiectas, tam soli, quam mobiles, tam corpora, quam iura sub se comprehendat. Meditationibus meis potius se sistit pecunia numerata; nummus; res, quae ad id destinata est, vt in commercio aliarum rerum vice fungatur, vt determinet cuiuscunque rei valorem, et quanta sit eius utilitas, vt ne difficultas permutationis eius interuentu sublata, obstat, quo minus suae quilibet prospiciat indigentiae. L. 1. pr. D. de contrahenda emtione.

* In nummis tria spectantur:

- 1) MATERIA; nucleus; Korn; Gehalt; portio metalli nobilioris, et admixti aeris. Circa materiam et ponderis ratio habenda est: Schrot. Quae esse debet metallorum proportio, quae ponderis quantitas, determinat modus pecuniae: Münzfuß.
- 2) FORMA; Character; Charagma; figura nummi, quae etiam moneta dicitur. Moneta scilicet mox formam, mox locum, in quo nummus caditur, mox nummum ipsum designat. *Conf. CAROLI ANNIBALIS FABROTI Icti replicatio adu. Cl. Salmasii refut. in qua mutuum alienationem esse ostenditur. In THES. IVR. OTTONIANO, Tom. III. p. m. 1256.*
- 3) FACULTAS, *sive* QUANTITAS, in qua determinanda, utrum ad bonitatem alterutram, vel *intrinsecam*, quae ex materia et pondere aestimatur, vel *extrinsecam* (*valorem impostitum; die Würdigung, Valuation der Münzsorte,*) an ad utramque respiciendum sit, nondum extra dubitationis aleam positum esse videtur. In primis haec quaestio exercet eruditos, quorum aetas incidit in tempora, variis, quoad rem monetariam vicissitudinibus obnoxiam. *Conf. GEORG. SAM. MADHNI Tr. sistens causam debitoris, circa pecuniae solutionem, mutato post contractum nummorum valore. IOHAN. LYDOV. SCHMIDTS Abhandlung der streitigen Rechtsfrage: In was vor Münzsorten ist eine Geldschuld abzutragen?*

§. 5.

Pecunia numerata, si usum communem et finem respiciam, quem ex primaria sui destinatione habet, referenda

renda est ad res vtilitati nostrae inseruientes, si in solo suo genere vt existentes considerantur, nullo habito respectu ad specificas illarum determinationes; ad res de quibus valet axioma: Tantundem ex eodem genere est idem, in relatione scilicet ad nostrum patrimonium; ad res quae duplici sensu, et quia in genere functionem recipiunt, et quia vsu consumuntur, fungibiles dicuntur. Non quidem genus sine speciebus existit, sed ratio aestimationis, quam hic vel ille nummus in specie habet, non latet, in determinationibus eius specificis, i. e. individualibus, sed in determinationibus, quae omnibus nummis huius generis communes sunt. **CVIACIVS IN OBSERVAT. L. XI.**

cap. 37.

* Res fungibiles sunt, quae vsu consumuntur, vel minuuntur. Illis tantum rebus, quae vsu consumuntur hoc proprium est, vt possint in solutione permutari, siue vt in genere suo functionem recipiant. Difficile hoc de rebus quae vsu tantum minuuntur, ex. gr. de vestibus praedicari potest, non tamen penitus ex classe rerum fungibilium easdem excludendas esse, censeo. *Conf. AVG. FRIEDER. SCHOTTII OPUSCULA, et quidem Diss. de usufructu vestimentorum, ex voluntate constituentis, vel vero vel quasi tali. Eiusd. prolusio, qua res, quae functionem recipiunt, definiuntur.*

§. 6.

Nihil obstat, quo minus res, quae ex primaria sui destinatione, non nisi generis respectu aestimationem habet, ex accidenti domino ob quasdam determinationes individuales, accepta et in deliciis sit, vel ob quameunque aliam rationem in specie considerata in censum veniat. Eadem nummorum ratio est. Hinc diuerso modo in obli-

A 3

gati-

gationem {deduci possunt 1) vt pecunia numerata, 2) vt merx siue vt corpus, *L. 30. §. 6. et L. 51. D. de Legatis I.* vbi sermo est, de legato pecuniae, quae in arca est. In hoc casu non pecunia numerata, sed ipsa corpora nummorum continentur, neque permutationem recipiunt, et exemplo cuiuslibet corporis aestimanda sunt. Inprimis vero hoc de nummo peregrino valet, donec publico vsu, vt pecunia numerata recipiatur. *Conf. GERH. NOODT probab. Libr. 4. Cap. 4. ad legem ultimam D. de cond. causa data, causa non secuta*, de qua Ictorum Coriphaeus *Ill. van BYNKERSHOECK* testatur: secula esse, ex quibus lex allegata interpretum Graecorum Latinorumque industriam occupauit. *Obs. I. Rom. Libr. VI. cap. 24. Conf. etiam ABRAH. WIELING. Lection. I. Ciu. Libr. II. cap. 4.*

§. 7.

Si quis nummos iure dominii possidet, dominium magis ex quantitate, quam ex substantia aestimatur. Hinc duplex mente concipi potest proprietas nummorum; altera principalis, quoad quantitatem, altera minus principalis, quoad materiam. Vt sic statuam iubet auctoritas PAVLI in *L. I. D. de contrabenda emtione*, suadet mos POMPO- NIO et PAPINIANO solennis, cogitandi quantitatem in pecunia, absque corporibus. *L. 19. §. 2. in fin. D. de con- dictione indebiti. L. 94. §. 1. in fin. D. de solutionibus.* Si nummi in tertium sub obligatione tantundem restituendi, transferantur, necesse quidem est, vt et corpus nummo- rum, et quantitas his ipsis corporibus inhaerens, transfe- ratur. Quatenus tamen pecunia in genere functionem reci- pit, et tantundem idem est, siue eadem ipsa quantitas, absque omni eius deminutione restituitur, etiamsi alia eius-

eiusdem generis corpora nummorum restituantur, ob ar-
 ctissimam tantundem restituendi obligationem, et quia se-
 eundum *Legem 15. D. de R. I. qui actionem habet, ad rem
 recuperandam* (in casu, ad tantundem) *rem ipsam* (tantun-
 dem) *habere videtur*; non nisi corpus nummorum alienari,
 quantitatis dominium e contra penes dantem remanere vi-
 detur. Hinc praeunte **VLPIANO**, *L. 55. D. de solution.
 nummi non alienantur, qui sic dantur, ut recipiantur*, hinc
 teste eodem **ICTO** in *L. 213. §. 1. D. de verborum significat:*
*aes alienum est, quod nos aliis debemus; aes suum est,
 quod alii nobis debent.* Haud ignoro difficultates, quae
 hanc premunt thesin. **Quantitas** non existit deficientibus
 nummorum corporibus, et aestumatio, remota re aestu-
 manda, ne mente quidem concipi potest. Accedit, quod
 rei vindicatio, quoad nummos alteri sub conditione tan-
 tundem restituendi datos admitti nequeat. **Dominium**
 enim illorum, respectu ad nummorum materiam habito,
 desit, quia omni iuri, quod olim in corpora data compe-
 tebat, renunciatum est; quoad quantitatem vero corpori-
 bus traditis inexistentem, et cum illis translata, non
 nisi ius in personam tantundem exigendi competit. Sed
 salva res esse videtur. **Quantitas** siue publica pecuniae
 aestumatio, ad instar rei corporalis quae tangi potest,
 nunquam existit; semper tantummodo intelligitur. Haec
 enim adfectio omnibus rebus, quae incorporales dicuntur,
 communis est, et inprimis ad pecuniae quantitatem qua-
 drat. Nihilominus **PAVLVS** *L. all. huius* quantitatis
 dominium et quidem ut principale a dominio corporum
 minus principali disiunctum admittit, contra iuris anti-
 qui, dominium rei incorporalis ignorantis, principia.
Quid vero, si PAVLVS hunc domini respectum tantum-
 modo

modo admittat, quousque ipsa corpora, de quibus quantitas praedicatur, non sunt alienata? Dubium leue. Nonne etiam facta alienatione is, qui iure tantundem exigendi gaudet, de ipsa quantitate debita, experientia quotidiana teste, donando, cedendo, eandem alio modo transferendo disponit. Negabunt forsitan, qui hocce a solitis placitis diuortium reprehendendum esse censent, creditoris de quantitate ipsa dispositionem, cum potius de iure exigendi quantitatem disponere videatur. Ius ad rem enim, ut res incorporalis in bonis alicuius constituta in tertium, (saltem in regula) transferri et sic de eodem disponi potest. Exinde vero non sequitur, quod de re ipsa, quae huius iuris obiectum est, disponatur. Concedo, si res cuius intuitu nobis ius in personam competit, adhuc per factum personae obligatae, ad rō nostrum referenda est. Tunc enim de re ipsa nulla valet dispositio, sed tantummodo de iure ad rem. Si e contra res iam nostra est, et ius in personam concernat tantummodo factum personae obligatae, circa rem nostram ex. gr. eius restitutionem, tunc si ius nostrum in tertium transferamus, et de re ipsa, et de iure in personam dispositio nostra explicanda est. In casu proposito LL. quantitatem debitam ad aes suum creditoris, quippe qui intuitu quantitatis nihil alienasse videtur, referunt, et ius in personam, pro obiecto habet, eius restitutionem et sic factum debitoris circa rem, quae iam creditoris est. Hinc dispositiones, quibus exempli gratia creditor ius suum in tertium transfert, et de quantitate ipsa et de iure in personam explicandae sunt. Cessat quidem, vindicandi ius, sed non nisi ob naturam obiecti, quia quantitas debita non determinatis inhaeret corporibus, sed in quibuscunque nummis, qui cum datis atque consumtis,
eius-

eiusdem generis sunt, praestari potest. Sufficit, quod quantitas restituenda aes suum creditoris audiat. Quibus corporibus inexistat, ignoratur, hinc deficit ius vindicandi. Donec enim debitor nominis expungendi ergo determinata tradat nummorum corpora, species frae res individualiter determinata, quae posset vindicari, cessat. Saepissime contingit, ut vindicatio cesset quoad ipsam rem corporalem, ob ignorantiam, ubinam locorum sit. Similis fere hic ratio esse videtur. Hinc non valide concluditur, a cessante vindicatione, ad cessans rei dominium. Non ignorantur dominia diuersimode per legem, conventionem vel testatoris voluntatem restricta, iam occurrat casus, ubi natura rei dominium limitibus circumferibit, qui alias incogniti sunt. In genere sufficit, effectus dominii adesse, quorum res per suam capax est naturam ingenuamque indolem. In hoc casu ius exigendi quantitatem, indiuiso nexu cohaeret cum iure disponendi de ipsa quantitate perinde ac de quacunque alia re, quae iam acquisita est. Hinc nihil obstat, quo minus iureconsulti quantitatem sumant, ut rem existentem et dominio eius, qui eandem exigendi ius habet, obnoxiam; quamuis demum ex facto personali debitoris per subministrationem nummi determinati, suum nanciscatur obiectum determinatum, cui eandem re vera et actu inhaerere et inexistere iam constat. Fere quadrat et hic, quae PAVLVS de seruitutibus docet, *easdem nec in bonis, nec extra bona esse. Lex. i. D. de usu et usufructu, per legatum vel fideicommissum datis.* GERHARD NOODT *probab. iur. Libr. II. cap. 3* Quantitas virtualiter non est in bonis, non est in dominio, non tamen est extra bona, quatenus animo, ut existens concipi potest. En B. L. Paradoxas, sed quae in L. L. latere et defensionis periculum mereri videntur.

B

* No-

* Notissima est controuersia, de quaestione, *verum mutuum sit alienatio, nec ne?* De historia eiusdem conf. elegantissimus BACHIIYS *et quidem eius unpartheyische Critick über Juristische Schriften, IVter Band 1stes Stück, pag. 64.* Mihi pro diuerso respectu vtrumque verum videtur, quod iam ex ipso spho colligi potest.

§. 8.

Obiectum depositi saepissime est pecunia, quippe quae custodiam admittit. Hanc dominus ipse non semper adhibere potest. Hinc ad amici cuiusdam fidem confugiendo, et rem eius curae concedendo, efficit, ne pereat, sed salua sit. Duplici inprimis modo hoc contingit. Deponitur pecunia vel in specie ad instar mercis, vel in quantitate, vt pecunia numerata. Si mercis ad instar pecunia interueniat, quia forsan corpora nummorum quoad indiuiduales determinationes, deponenti in deliciis sunt, ex. gr. si secundum *L. 29. pr. D. depositi*, sacculum vel argentum signatum, deponitur, nihil singulare occurrit, quod ad propositum accommodatum esset scopum. *Conf. tantummodo PAVLI* iurisprudencia in *allegata l. 29.* secundum quam et depositi et furti actio in depositarium competit, si signa reucllat, et pecunia vratur. Obsignatio enim indicat animum deponentis, vt eadem corpora nummorum recipere velit. Et sic per singula capita, quaecunque iuris sunt, circa depositum in specie reddendum, et hic obinent. Vbique eadem sunt iura, eadem obligationes. Si e contra pecunia numerata qua talis deponitur, tunc res notissimos depositi terminos egreditur. Obiectum eiusmodi depositi est quantitas, cuius dominium penes deponentem remanere, quae tanquam res ad

deponentem spectans custodiri videtur. Reuera enim obtinet deponens finem, vt quantitas salua maneat, in quo custodiae cardo vertitur. Quamuis enim corpora, quibus haec quantitas inhaerebat, consumantur, tamen ex instanti consumtis corporibus alia corpora, quibus eadem quantitas inhaeret, substitui possunt, hoc effectu, vt corpora nummorum data ne quidem consumta esse, sed in specie restitui videantur.

§. 9.

Duplicem, quem indigitauit, pecuniam deponendi modum, non fingi, sed vsu venire, leges luculentissime euincunt. Principem inter easdem locum occupat *L. 31. D. locati conducti*, quam illustrissimus van BYNKERSHOECK in *exquisitissimarum obseruationum libro VIII. cap. 2.* per singula membra egregie illustrat, et luce longe lateque resplendescente circumfundit. Continet *lex all. fragmentum EX ALFENI VARI Dig. a PAVLO epitomatis*, quod, (etiamsi POMPONII auctoritas *L. 2. §. 44. D. de O. I. deficeret*, qui ALFENVM inter SERVI SVLPITH RVFI auditores cum OFILIO plurimum auctoritatis habuisse testatur,) per subtilitatem argumenti, solida exornati doctrina, sat superque demonstrat, ALFENVM, qui olim teste GV. PANZIROLO de claris LL. Interpret. Libr. I. cap. 20. sutrinae addictus fuit, vltra crepidam sapuisse, et Themide haud inuita ad Ius Ciuile accessisse. Verba legis, quae propositam attingunt materiam, sunt sequentis tenoris: "*In nauem Sauseii cum com-
plures frumentum confunderant, Sauseius vni ex his fru-
mentum reddiderat de communi, et nauis perierat: Quae-
situm est, an caeteri pro sua parte frumenti, cum naua*
B 2 " age-

agere possunt oneris auersi actione? Respondit, rerum lo-
 catarum duo genera esse: ut aut idem redderetur, sicuti
 cum vestimenta fulloni curanda locarentur; aut eiusdem
 generis (redderetur) veluti cum argentum pufullatum fabro
 daretur, ut vasa fierent, aut aurum, ut annuli: ex su-
 periore causa rem domini manere: ex posteriore, in cre-
 ditum iri. Idem iuris esse in deposito: Nam si quis pecu-
 niam numeratam ita deposuisset, ut neque clusam, nequa
 obfignatam traderet, sed adnumeraret, nihil aliud eum
 debere, apud quem deposita esset, nisi tantundem pecuniae
 solueret: Secundum quae videri, triticum factum Sausfeii,
 et recte datum. Quod si separatim tabulis aut heronibus,
 aut in alia cupa clusum cuiusque triticum fuisset, ita
 ut internosci posset, quid cuiusque esset: non potuisse nos
 permutationem facere, sed tum posse eum, cuius fuisset
 triticum, quod nauta soluisset, vindicare: et ideo se im-
 probare actiones oneris auersi: quia siue eius generis essent
 merces, quae nautae traderentur, ut continuo eius fierent,
 et mercator in creditum iret, non videretur onus esse auer-
 sum, quippe quod nautae fuisset, siue eadem res, quae
 tradita esset, reddi deberet, furti esse actionem locatori,
 et ideo superuacuum esse iudicium oneris auersi. Sed si ita
 datum esset, ut in simili re solui possit, conductorem cul-
 pam duntaxat debere, nam in re, quae utriusque causa
 contraheretur, culpam deberi: neque omnimodo culpam
 esse, quod uni reddidisset ex frumento, quoniam alicui pri-
 mum reddere eum, necesse fuisset, tamen si meliorem eius
 conditionem faceret, quam caeterorum." In regula loca-
 tio dominium non mutat, secundum l 39 D. locat. Non
 solet locatio dominium mutare, ex. gr. si domus locatur, si
 fulloni vestimenta curanda, i. e. polienda, lauanda dantur,

con-

constituta, pro adhibitis operis certa mercede. Tamen datur locationis species, ex qua dominium transit, quam interpretes anomalam, siue irregularem vocant, ex. gr. prouoco ad argentum pufularum, (quod SVETONIO et MARTIALI pufulatum vel postulatum dicitur, quia solet, argentum merum in coquendo in pufulas adfurgere; auf der Capelle gesäutert; CVIACII *obs. et emendat. lib. VII. cap. 40;*) si fabro datur, vt vas, vt aurum, vt annuli fiant, nulla tamen stabilita necessitate, vt annuli praecise, ex eodem auro, ex eodem argento fiant. Respicit inprimis distinctio legis locationem conductionem operis, et quidem (si abstrahamus a casu frumenti in nauem Saufeii a pluribus consulti, cuius decisioni lex inprimis destinata est) locationem eiusmodi, vbi per operas, locator operis et conductor operarum intendit specificationem materiae suae, quam aurifici concedidit. Duplici modo materia in aurifabrum transferri potest, vel vt eandem, quam accepit auri vel argenti massam, operi expoliendo adhibeat, vel similem, eiusdem quantitatis et qualitatis. In casu priori dominium auri et argenti haud mutatur; in posteriori aurifex fit dominus materiae, et sic partes in creditum ire censentur. Non quidem exinde mutuuum exoritur, nam $\tau\acute{o}$ illud in creditum ire, latissimum admittit ambitum; accedit, quod lex ipsa, quae partes in creditum ire supponit, hunc actum iuridicum ad locationis genus referat; quamuis plurimum de mutuo participet. Idem iuris esse in deposito ALFENVS testatur, et pecuniae numeratae mentionem iniicit. Hinc etiam pecunia numerata, deponi potest, vel vt in specie, vel vt eiusdem generis reddatur. Quare ex superiori causa rem domini manere, et pecuniam vt speciem, vt corpus interuenire;

in posteriori casu in creditum iri et pecuniam numeratam, qua talem, intuitu cuius tantundem idem est, depositam esse, statuo, ita tamen ut in hoc casu (perinde ac in illo, locationem respiciente,) depositum maneat, nullum exoriatur mutuuum.

§. IO.

Secundum locum, in quo thesis confirmatur, exhibet l. 24. D. depositi: "Lucius Titius Sanpronio salutem. Centum nummos, quos hac die commendasti mihi, adnumerante seruo Stichio actore, esse apud me, ut notum haberes, hac epistola manu mea scripta, tibi notum facio: quae quando voles, et ubi voles confestim tibi numerabo. Quaeritur, propter usurarum incrementum? Respondi; depositi actionem locum habere; quid est enim aliud commendare, quam deponere? quod ita verum est, si id actum est, ut corpora nummorum eadem redderentur: nam si, ut tantundem solueretur, conuenit, egreditur ea res, depositi notissimos terminos. In qua quaestione, si depositi actio non teneat, cum conuenit; tantundem non idem reddi, rationem usurarum haberi, non facile dicendum est. Et est quidem constitutum in bonae fidei iudiciis, quod ad usuras attinet, ut tantundem possit officium arbitri, quantum stipulatio: sed contra bonam fidem, et depositi naturam est, usuras ab eo desiderare, temporis ante moram, qui beneficium in suscipienda pecunia dedit: Si tamen ab initio de usuris praestandis conuenit, lex contractus seruabitur." Sermo est de nummis, quos alter alteri commendauit, siue de nummorum deposito, commendare enim, secundum Icti asserta est deponere. Accedit promissum Lucii Titii, de nummis, quos commendatos acceperat, ad benepl-

neplacitum Sempronii confestim exsoluendis, quod quam maxime ad finem depositi est accommodatum. Quaestio ICto proposita, cum non sit satis determinata, si coniecturari licet, resolui potest, in quaestiones sequentes. 1) Vtrum ob nummos commendatos, actio depositi competat. 2) Vtrum usurae debeantur. Hinc commendatorum nummorum duplicem Iuris consultus ponit inspectionem, vel enim actum est, ut corpora nummorum eadem reddantur, vel ut tantundem solvatur. Si prius, pecunia ut alia quaevis species deponenti ob determinationes suas individuales in deliciis est, et tunc quaestio de usuris cessat. Si enim eadem nummorum corpora ad beneplacitum deponentis restitui debent, omnis usurarum ratio cessare videtur. Hinc posthabita, quoad hunc casum primum quaestione de usuris, Iure Consultus simpliciter respondet, quod actio depositi locum habeat. Depositum enim adest omnibus suis numeris absolutum. Si posterius, non nisi in genere pecuniae ratio habetur, nummorum corpora fiunt depositarii, salvo deponentis iure exigendi, ut eadem quantitas, etiamsi aliis corporibus inhaereat, restituatur. Quoad hanc inspectionem ICTi decisio potissimum quidem se ad usurarum refert incrementum, ita tamen, ut implicite et aliam de depositi actione quaestionem tangat, illamque affirmet. Afferit enim 1) quod res depositi notissimos terminos egrediatur; negat porro 2) usuras in regula deberi, nisi mora adsit vel conventio. Duplicem regulae ipsius rationem allegat, quia primo contra bonam fidem, secundo, contra depositi naturam est, usuras ab eo desiderare, qui beneficium in suscipienda pecunia dedit. Ex depositi natura vero rationes, cur usurae deficiente mora et conventione peti

nequeant, derivare, et tamen depositum non admittere, contradictorium esset. Simul ac vero depositum adesse statuamus, nulla amplius de actione depositi quaestio superesse potest. Obstare quidem videntur verba *l. allegat.* "In qua quaestione, si depositi actio non teneat, rationem usurarum haberi non facile credendum est," sed quae in responsis dubitanter et suspensio quasi iudicio proponuntur, si enodatio in subsequenter occurrat decisio, neminem morantur. Idem dicendum de alio huius legis passu: "Quod ita verum est, si id actum est, ut corpora nummorum eadem redderentur, nam si ut tantundem solueretur convenit, egreditur ea res depositi notissimos terminos." Tantum enim abest, ut iure Consulius neget depositum in eiusmodi casu obtinere, ut potius tantummodo declaret, nummos ita commendatos, notissimos depositi terminos egredi, i. e. adesse quidem depositum, sed tale, quod non seruet naturalia. Naturalia enim sublata, non tollunt ipsum negotium, cuius sunt naturalia. GERH. NOODT *de pact. et transact. cap. 19.* Accedit, quod idem iure consultus in *lege 25. §. 1. D. depositi*, affirmet, in tali casu, depositum adesse: "Qui pecuniam apud se non obsignatam, ut tantundem redderet, depositam, ad usus proprios convertit, post moram, in usuras quoque iudicio depositi, condemnandus est." Sermo est, de nummis non obsignatis, alteri ut tantundem restituat, custodiae ergo et sub titulo depositi traditis. Lex ipsa pecuniam vocat depositam, et admittit iudicium depositi. *Conf. denique L. 26. §. 1. D. depositi.* "Lucius Titius ita cauit. Suscepi, habeoque apud me titulo depositi suprascripta denarium argenti decem millia: meque ad praescriptum omnia praestaturum, et promitto, et profiteor: Conventione scilicet inita, ut
quo-

"quoad omne argentum reddatur, in singulos menses singulas-
 "que libras, usurarum nomine, quaternos tibi obolos sub-
 "ministrem. Quaero, an usurae peti possunt? Paulus re-
 "spondit, eum contractum, de quo quaeritur, depositae pe-
 "cuniae modum excedere: ideo secundum conventionem usu-
 "rae quoque actione depositi peti possunt." Promissum L.
 Titii de usuris soluendis, sat superque indicat, in hocce
 deposito, id actum esse, ut tantundem reddatur. Usurae
 enim se referunt ad usum pecuniae, qui concipi nequit,
 nisi corpora nummorum eius fiant, qui usuras soluit. Con-
 firmat ipse PAVLVS nostram thesin. Primo enim hunc
 contractum pecuniae depositae modum excedere defendit;
 (loquutio Icto nostro familiaris, ex. gr. in lege 5. §. 4. D.
 praeser. verb. Potest mandatum ex pacto naturam suam ex-
 cedere.) Deinde, actioni depositi locum esse statuit.

§. II.

Non dubito fore plerosque, qui statuant, nummis
 alteri sub lege tantundem restituendi traditis, nunquam
 depositum, sed mutuum adesse, saltem vtrumque nego-
 tium pari passu ambulare, non nisi nomine tenus differre,
 et sic omni utilitate destitutum esse, si adeo scrupulose a
 se inuicem seiungatur. Sed attendendo ad intentionem
 eius, qui tradit principalem, asserendum esse videtur,
 mutuum et depositum pecuniae numeratae qua talis,
 quamuis quoad effectum et consuetaria in plurimis articulis
 simillima sint, tamen a se inuicem re ipsa, non nomine
 differre. In mutuo intentio principalis est, ut nummi,
 sub obligatione tantundem restituendi, ad certum ut plu-
 rimum et definitum tempus fiant debitoris. Nisi credi-
 tor

tor vel misericordia motus debitori succurrendum esse existimaret, vel cum hodie negotia foeneraticia in usu sint, commodis rei suae familiaris prospicere vellet focus exercendo, nummos sane retineret, quia eosdem in arca seruare, quam fidei alterius committere, nisi necessitas aliud suadeat, expeditius est. In deposito finis principalis est custodia nummorum, a depositario gratis praestanda. Acquiesceret deponens, impedita propria pecuniae cura, etiamsi depositarius nummos non in quantitate, sed in specie deponi pateretur. Potissimum enim, ut de forte deponenda securus sit, in votis habet. Hinc quamvis conuentio accedat, quae efficit, ut depositum notissimos sui terminos excedat, tamen sufficit, si essentialia ubique salua sint. Custodia illaque gratuita, restitutio denique eius, quod depositum est, ad beneplacitum deponentis, cardinem rei absoluunt. Consulamus ICtorum Principem GERH. NOODT in *Tractatu de Pactis et Transf. Cap. 19.* "Sane qui deposita pecunia est tantundem exacturus, is concedit eius custodiam et consumptionem, etsi non directo sed per consequentiam. Igitur adhuc valebit hoc pactum iure depositi, quia principalis contrahentium finis est, ut custodiatur pecunia. Et quamuis deposito corpore, non fiat depositi forma, id a depositario consumi et mutari, quod habet functionem suam in specie, tamen si quantitas deponatur, hoc pacto, ut tantundem reddatur, aliud obtinuit, eo quod quantitas non suo corpore sed sua quantitate aestimatur, nec interest deponentis, utrum pecunia deposita in specie reddatur, an alia, eiusdem generis et quantitatis. Quin hic videtur idem, quod depositum est reddi, ubi tantundem redditur."

§. 12.

Diuerso modo inter contrahentes, de deposita pecunia conueniri potest, vt tantundem restituatur; 1) expresse et tacite. Conuentio tacita supponit facta concludentia, i. e. non dubiae interpretationis, ex quibus nihil aliud sequitur, quam quod exinde deducitur. Pecuniam neque obsignatam neque clausam depositario tradere, sed annumerare, ceteris paribus, pro eiusmodi facto haberi potest. *L. 15. §. 1. D. depositi. L. 31. D. locati.* 2) pure et sub conditione. Mihi sermo est de conuentione eiusmodi pure inita.

§. 13.

His praemissis adhuc singularia quaedam circa depositum pecuniae numeratae, qua talis, delibanda sunt 1) Nummi, quos depositarius accipit, eius sunt. Dominium quantitatis quidem penes deponentem remanet, saltem remanere videtur, quia eadem quantitas restituenda. Corpora ipsa vero, quibus haec quantitas inhaeret, iure pleni domini in depositarium transeunt. Hinc facultas iisdem pro lubitu vtendi, extra dubitationis aleam posita est; hinc periculum non ad deponentem, sed ad depositarium spectat; omnis etiam de gradu culpae, quam depositarius praestat, quaestio inanis est.

§. 14.

Quae cum ita sint, fieri potest, vt praeter spem et opinionem beneficium, quod depositarius deponenti praestat, sibi metipsum fiat exitiosum. Quid si pecuniam antequam depositarius eadem vtatur, subduci coningat? nec in hoc casu a periculo liberandus videtur. Nulla quidem
C 2 lex,

lex, huius theseos veritatem directo expressisque verbis confirmat, sed analogia iuris, vt sic sentiam, iubet. a) Non nisi quantitatis debitor est eiusmodi depositarius, quantitatem vero non perire inter omnes constat. Cuiuscunque b) res, in genere functionem recipiens traditur, sub conditione, vt non eandem speciem, sed tantundem restituat, is a momento traditionis speciei dominium nanciscitur, hinc speciei etiam periculum subit. De creditore, qui pecuniam mutuo accepit, hoc extra dubitationis aleam positum est, quamuis casus, per quem res tradita perit, sit mere fortuitus, et statim post nummos acceptos contingat. Si aurifabro aurum vel argentum datum sit, vt artem noui corpusculi creatricem adhibeat, sed ita, vt corpusculum non praecise ipsam massam materiae datae, sed similem eiusdem quantitatis et qualitatis contineat, vix per exceptionem, quod massa argenti aurium data, deperdita sit, casum fortuitum in conductorem operae suae deuoluit. Nam ex momento, quo materiam accepit, eius dominus factus est; quod probo argumento *legis 34 D. de auro arg. leg. secundum* quam, si pater familias, vxori aurum suum legasset, non debetur aurum, quod artificio faciendum dedit, mutato quippe dominio. Quam legem, quae est fragmentum ex QUINTO MVICIO desumptum, egregie illustrat POMPONIVS verbis. *"Quodsi aurum dedit artificio, vt tamen non ex eo auro ferret sibi aliquod corpusculum, sed ex alio, tunc quatenus dominium transit eius auri ad aurificem, quippe, quasi permutacionem fecisse videtur, et hoc aurum non transit ad vxorem."* Confer. *dispunctor ad Merillium* suae de variantibus Cuiacii interpretationibus in *Libr. Dig. Dispuncciones 53.* Auctore OSIO AVRELLIO antecessore in *Thesauro Ottoniano, Tom. III.*

III. p. m. 766. Dissenit quoad thesin ipsam III. LEYSE-
RVS in Med. ad Pand. Sp. 176. M. 4. Sed res cum bona
gratia inter nos componi posse videtur. Sententiae eius calcu-
lum adiicio, si vsus pecuniae depositae non pure sed con-
ditionate concessus sit.

§. 15.

Obstare videtur, L. 31. D. locat. cond. (§. 9.) Saufeius
fit continuo dominus tritici a compluribus in nauem confu-
si. Nihilominus Alfenus eundem a casus fortuiti prae-
statione liberare videtur verbis: "Si ita datum esset, vt in
"simili re solui possit, conductorem culpam duntaxat debere."
Sed difficultas non adeo magna est, vt de omni eluctandi
medio desperem. Similitudo casuum non est vltra ter-
tium comparationis extendenda. In casu tritici a pluri-
bus in vnam eandemque nauem confusi, Saufeius fit do-
minus non simpliciter, sed tantummodo eatenus, quatenus
valide in restitutione tritici, quod non nisi transuehendum
conduxit, grana ab vno mercatore concredita, cum gra-
nis ab altero datis permutare potest, ita vt obligationi
satisfiat, si tantummodo vnicuique quantitatem tritici,
quam nauis imposuit, restituat, etiamsi alia grana pro aliis
reddat. Nemo mercatorum ea ipsa grana, quae in-
tulit vindicare potest, internosci enim nequeunt. Ergo
hoc respectu dominio eius, quod intulerunt, renunciaffe
censetur. Nulla etiam est inter mercatores communio,
quilibet proprio potius eoque personali iure gaudet exi-
gendi, vt Saufeius quantitatem acceptam restituat. Sau-
feius e contra ius permutandi grana habet; vnicuique non
illud ipsum, quod dedit, sed tantundem restituit; hinc
dominus esse censetur, respectu scilicet ad singulos ha-
bito.

bito. Intuitu omnium mercatorum si simul in censum veniant, adhuc est debitor speciei, quia cuilibet, suam quantitatem, non ex toto tritici genere, sed ex communi naui infuso tritici aceruo, et sic partem acerui restituit. Simulac vero dominus, est debitor speciei, casum non sentit, sed valide in illum periculum deuoluit, cui speciem vel eius partem debet. *Conf. STRYCK. Vj. Modern. Pand. ad rit. locat.* Alia vero est ratio, si alicui necessitas incumbat, tantundem simpliciter restituendi, ex vniuerso rerum genere, ad quas res tradita spectat.

§. 16.

II.) Quoad vsuras simulac fundamentum vsurarum adest; easdem depositarium debere, omni caret dubio. Latet vero ratio vsurarum. *a) In conuentione L. 24. L. 26. §. i. D. depositi. b) In mora L. 24. L. 25. D. depositi.* Solus vsus, quem depositarius sibi arrogat, deficiente mora et conuentione ad vsuras non obligat. Quamuis enim alias in bonae fidei negotiis arbitrium iudicis eo vsque valeat, vt defectum stipulationis suppleat, tamen in hoc casu contra bonam fidem et contra naturam depositi esset, vsuras exigere (§. 10). Qui enim deponit, fat superque declarat, se non nisi securitatem depositi intendere. Depositarius e contra beneficium praestat, in suscipienda pecunia. Nec beneficium in hoc casu cessat. Onus custodiae quidem per vsus pecuniae compensari videtur. Periculum fortis vero quod depositarius indistincte sustinet, efficit vt non obstante vsu, adhuc beneficium praestet depositarius.

§. 17.

III.) Quoad restitutionem non eadem nummorum corpora restituuntur, sed tantundem soluendum est. Fieri vero debet restitutio ad libitum deponentis, adhibito tamen temperamento quodam. Hinc, quamvis *L. 11. C. depos.* restitutionem illico faciendam esse statuat, tamen impossibile est, ut depositarius quouis momento nummos, quibus quantitas debita inhaeret, ad manus habeat. Hinc sufficere videtur, si absque omni dolo, simulac de voluntate deponentis certior reddatur, de eiusmodi nummis comparandis laborat; argumento *L. I. §. 22. D. depositi.*

§. 18.

Dantur adhuc plura singularia circa depositum pecuniae qua talis, si ex. gr. IV.) depositarius eiusmodi foro cedat, deponenti non nisi inter chirographarios creditores locum sibi vindicandi ius et potestas est. Saltem in regula haec thesis dubio caret. Secundum COD. FRIDER. diuersi a se inuicem seiungendi sunt casus, quos vide *P. IV. Tit. 9 Sect. 2. §. 118. 138.* An et quatenus vero, quoad nummularios, quorum fidei et curae pecunia numerata qua talis demandata et concredita est, exceptio obtineat, disquirat vir de iurisprudencia optime meritus IOH. VOET in *eruditissimo commentario ad D. Libr. 20. tit. 4. §. 14.* Sed subtilioris huius argumenti ut et eorum, quae adhuc de hac materia disputari possent enodatio inuestigatio plures requirit clepsydras, quam addere permittit temporis ratio.

Hinc filum abrumpo.

Königsberg, Diss., 1740-99

ULB Halle 3
004 587 936

f
sb.

DE
DEPOSITO PECVNIAE
NUMERATAE QVA
TALIS.

DISSERTATIO INAUGVRALIS

EXIGENTIBVS ACADEMIAE STATVTIS

PRO LOCO

PROFESSIONIS IVRIS ORDINARIAE

PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI

SVBMITTIT

PRAESES

WILHELMVS BERNHARDVS IESTER,

I. V. D; S. R. M. IN IVDICIO CRIMINALI CONSILIARIVS.

RESPONDENTIS OFFICIO SATISFACTVRVS EST

IUVENIS INGENIO ET VIRTUTE ORNATISSIMVS

ELIAS HENRICVS BÜTTNER, REG. BOR. I. V. C.

H. L. Q. S. D. V. APRIL. MDCCCLXXI.

OPPONENTIUM SPARTAM ORNATVRI SVNT

IUVENES LECTISSIMI ET PRAESTANTISSIMI

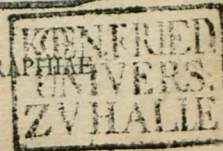
GEORGIUS WILHELMVS SCHREIBER, REG. BOR. I. V. C.

IOANNES THEOPHILVS KELCH, REG. BOR. I. V. C. ET

IOANNES FRIDERICVS REHE, WELAW. BOR. I. V. C.

REGIOMONTI,

STANNO REGIAE AVLICAE ET ACADEMICAE TYPOGRAPHIAE

602.1

